

Список використаних джерел

1. Словник української мови. В 11 томах. Том 3. 1972 с. 17. URL: <http://sum.in.ua/s/zabezpechennja>.
2. Словник української мови. В 11 томах. Том 3. 1972 с. 18. URL: <http://sum.in.ua/s/zabezpechuvaty>.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. та голов. ред. В. Т. Бусел. Київ ; Ірпінь : Перун, 2005. VIII, 1728 с.
4. Інформативний – Інформаційний <http://kulturamovy.univ.kiev.ua/KM/pdfs/Magazine70-16.pdf>.
5. Інформаційне забезпечення управлінської діяльності в умовах інформатизації: організаційно-правові питання теорії і практики : монографія / за ред. Р. А. Калюжного та В. О. Шамрая. Київ : КВІЦ, 2002. 296 с.
6. Інформаційні системи і технології в статистиці : Навч. посібник / За ред. д-ра екон. наук, проф. В. Ф. Ситника. К.: КНЕУ, 2003. 267 с. URL: <https://library.if.ua/book/80/5658.html>.
7. Бовкун Є. А. Поняття інформаційного забезпечення боротьби з корупцією в діяльності органів державної податкової служби України. *Форум права*. 2010. № 3. С. 6–12.
8. Зьолка В. Л. Охорона національних інтересів України у прикордонній сфері (адміністративно-правовий аспект) : монографія. Хмельницький : Вид-во НАДПСУ, 2015. 672 с.
9. Скакун О. Ф. Теорія держави і права : підручник ; пер. з рос. / О. Ф. Скакун. Харків : Консум, 2001. 656 с.
10. Загальна теорія держави і права / за ред. проф. М. В. Цвіка, та ін. Харків : Право, 2002. 432 с.
11. Теорія управління в органах внутрішніх справ: навч. посібник / за ред. В. А. Ліпкана. Київ : КНТ, 2007. 884 с.
12. Царенко С. І. Адміністративно-правове регулювання та забезпечення прикордонного режиму Державною прикордонною службою України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2014. 310 с.

Маковій Віктор Петрович,

завідувач кафедри цивільно-правових дисциплін Одеського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

СУТНІСТЬ ТЕРМІНА «ДОГОВІР ПРО МЕДИЧНЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ НАСЕЛЕННЯ» В ПРАВОВОМУ ТА ЛІНГВІСТИЧНОМУ ВИМІРАХ

Розглядаючи право на охорону здоров'я серед основоположних природних прав людини як фізіологічної істоти, необхідно звернути увагу на форму та зміст його реалізації. У зв'язку з цим доречно згадати положення Загальної декларації прав людини, ч. 1 ст. 25 якої

прямо вказує на одне з основних завдань, що стоять перед кожною державою-підписантом, а саме: створення гідних умов проживання людини, необхідних для підтримання її здоров'я і забезпечення додатковими соціальними благами у випадку виникнення фізіологічних чи вікових порушень такого (хвороба, інвалідність, старість тощо). Відповідним чином на рівні національної правової системи у Конституції України (ст. 49) та Цивільному кодексі України (ст. 283) безпосередньо було деталізовано право особи на охорону здоров'я, яке забезпечується системною діяльністю державних та інших організацій, передбаченою Конституцією України та законом. Вочевидь сутність останнього поняття має множинне значення, під яким слід розуміти систему законодавства в сфері охорони здоров'я людини, як найвищої цінності сучасної держави та суспільства.

З метою забезпечення охорони здоров'я людини у країнах сучасності напрацьовані три основні моделі страхової медицини: бюджетно- страхова, державна та приватна [1, с. 1189]. Одним із засобів до реалізації права на охорону здоров'я у площині будь-якої моделі є договір незалежно від його правової природи за галузевою приналежністю.

Дослідження нормативного масиву законодавства в сфері охорони здоров'я надає можливість виокремити низку правових категорій, що розглядаються саме як договори. Зокрема, кожен пересічний громадянин нашої держави зітнувся останнім часом з формою і змістом організаційно-правової та економічної реформи сфери надання медичних послуг у розрізі нормативних приписів Закону України «Про державні гарантії медичного обслуговування населення». На принципово новому рівні медичною реформою пропонується супроводити життя людини комплексом медичних послуг, які надаються за рахунок державних гарантій, у тому числі з використанням такого специфічного правового явища як договір про медичне обслуговування населення. Останній прямо чи опосередковано межує за правовою та лінгвістичною природою з договором з надання медичних послуг. Обидва різновиди договорів по своїй суті є соціально-правовим інструментом до реалізації права на охорону здоров'я людини, однак вони мають суттєві відмінності.

По-перше, у лінгвістичному розумінні термін «обслуговування» полягає у виконанні роботи, функції, пов'язаної з задоволенням чийсь-небудь потреб [2, с. 819], в той час як в якості «послуги» сприймається дія, вчинок, що дає користь, допомогу іншому [2, с. 1080]. Тобто у суто лінгвістичному значенні «обслуговування» сприймається як більш абстрактне поняття у контексті діяльності щодо невизначеного кола осіб, а термін «послуга» являє собою конкретизовану дію чи декілька дій стосовно визначеної особи чи декількох осіб.

По-друге, у правовому вимірі згідно положень Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» та Закону

України «Про державні гарантії медичного обслуговування населення» договором про медичне обслуговування населення є договір між Національною службою здоров'я України, як головним розпорядником бюджетних коштів на забезпечення системи охорони здоров'я, та закладами з охорони здоров'я і фізичними особами – підприємцями, які зареєстровані та одержали в установленому законом порядку ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики. Даний договір є за своєю природою адміністративним, оскільки характерною його рисою є участь на одній із сторін суб'єкта, який уповноважений на його укладення та реалізацію в межах власних повноважень, визначених адміністративним законодавством. Дійсно, в якості головного розпорядника бюджетних коштів на потреби провадження господарської діяльності в сфері охорони здоров'я виступає Національна служба здоров'я України (надалі – НСЗУ), яка є центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державних фінансових гарантій медичного обслуговування населення. Оскільки система державних фінансових гарантій медичного обслуговування населення передбачає сукупність заходів та засобів, за допомогою яких має забезпечуватись медичне обслуговування населення за рахунок державного бюджету в межах визначеного переліку та обсягу медичних послуг і лікарських засобів, то саме договір про медичне обслуговування населення має розглядатись як один з таких засобів, що використовує НСЗУ для реалізації власного адміністративно-правового статусу в якості замовника медичних послуг та лікарських засобів за програмою медичних гарантій згідно п. 3 Положення про Національну службу здоров'я України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2017 року № 1101. Для даного договору притаманним поряд зі специфічним адміністративно-правовим статусом однієї із сторін (НСЗУ) є публічний інтерес, на задоволення якого він укладається, віднесення предмета договору до кола обов'язків, що реалізує НСЗУ стосовно замовлення відповідних медичних послуг та лікарських засобів, імперативна процедура укладення договору, визначена відповідним адміністративним законодавством, особливо для НСЗУ, а також визначений законодавством перелік умов, що входять до змісту такого договору, як-то норми ст. 8 Закону України «Про державні гарантії медичного обслуговування населення», як наслідок, не сприйняття сутності принципу свободи договору, як такого. Даний договір за своєю природою є договором на користь третіх осіб.

Договір з надання медичних послуг регламентований положеннями Цивільного кодексу України в загальних рисах в числі договорів з надання послуг (глава 63). Закон України «Про захист прав споживачів» окремо визначає сутність послуги як родового поняття для даного об'єкта споживчих відносин, під якою сприймається

діяльність виконавця з надання (передачі) споживачеві певного визначеного договором матеріального чи нематеріального блага, що здійснюється за індивідуальним замовленням споживача для задоволення його особистих потреб (ст. 1). Оскільки цивільне законодавство засноване на ідеях диспозитивності, свободи договору, то щодо останнього договору відсутня додаткова регламентація, яка створює передумови до волонтаризму його сторін на користь власним інтересам з дотриманням вимог щодо меж здійснення цивільних прав та виконання цивільних обов'язків з огляду на норми ст.ст. 12–14 Цивільного кодексу України. При цьому договір з надання медичних послуг за своєю природою є оплатним договором, який реалізується за рахунок замовника (пацієнта) або ж держави, що створює передумови до сприйняття його як безоплатного, з приводу чого наявна позиція Конституційного Суду України [3]. Водночас необхідно погодитись з існуючою точкою зору, згідно якої у межах реалізації програми державних гарантій медичного обслуговування населення формою договору приєднання з надання медичних послуг є так звана декларація про вибір лікаря [4, с. 50].

Викладене надає можливість відмежувати термін «договір про медичне обслуговування населення» з-поміж інших договорів, що використовуються у медичній сфері, за допомогою лінгвістичних та правових інструментів. Висловлені міркування мають стати в нагоді при здійсненні подальших наукових пошуків у даній сфері.

Список використаних джерел

1. Петрушка О.В. Особливості функціонування моделей медичного страхування в економічно розвинутих країнах. *Економіка і суспільство*. 2017. Вип. 13. С. 1189–1192.

2. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) [уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел]. Київ; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.

3. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 53 народних депутатів України щодо офіційного тлумачення положення частини третьої статті 49 Конституції України «у державних і комунальних закладах охорони здоров'я медична допомога надається безоплатно» (справа про безоплатну медичну допомогу) від 29.05.2002. *Офіційний вісник України*. 2002. № 23. Ст. 1132.

4. Теремецький В.І., Книш С.В. Розмежування адміністративних і цивільних правовідносин у сфері охорони здоров'я в Україні. *Право та державне управління*. 2019. № 2 (35). Том 2. С. 47–53.